

ISSN 2080-1807

TORUŃSKIE STUDIA BIBLIOLOGICZNE
2020, nr 1 (24)

Agnieszka Gołda

Instytut Nauk o Kulturze
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: agnieszka.golda@us.edu.pl

Anna Małgorzata Kamińska

Instytut Nauk o Kulturze
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: anna.kaminska@us.edu.pl

Świadectwa pamięci o ludziach kultury w Kronice „Nowej Książki” (1934–1939)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2020.008>

STRESZCZENIE: Jednym z przykładów czasopism fachowych okresu dwudziestolecia międzywojennego jest „Nowa Książka. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii”. Periodyk ukazywał się w latach 1934–1939 w Wydawnictwie Księgarni Trzaski, Everta i Michalskiego w Warszawie, pod redakcją filologa, krytyka literackiego i publicysty, Stanisława Lama. Na strukturę magazynu złożyły się artykuły naukowe, działy sprawozdawcze i rejestracyjne, a także *Kronika*, obejmująca drobne wzmianki na temat życia kulturalnego lat 30. XX w. Na podstawie krytycznej analizy treści tej sekcji ukazano sposoby upamiętniania ludzi polskiej kultury – literatów, badaczy literatury, tłumaczy, osób związanych ze sztuką oraz jej mecenasów. W *Kronice* najczęściej informowano o publikacjach poświęconych wybitnym osobowościom, o badaniach prowadzonych nad ich życiem i dokonaniem, nieco rzadziej o różnych formach promocji osiągnięć ludzi kultury, a sporadycznie o ich spuściźnie. Dział zawierał również nekrologi.

SŁOWA KLUCZOWE: „Nowa Książka. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii”, ludzie kultury, analiza zawartości czasopisma.

Wprowadzenie

WXIX w. na terenach nieistniejącej wówczas Rzeczypospolitej powstał szereg inicjatyw czasopiśmienniczych, mających na celu zarchiwizowanie polskiej produkcji wydawniczej. Miało to ogromne znaczenie dla podtrzymania świadomości narodowej. Inną funkcją tego typu periodyków było zorientowanie osób zainteresowanych w aktualnej ofercie rynku księgarskiego. Powołane wówczas specjalistyczne organy prasowe były rejestratorami dokonań literacko-naukowych, przewodnikami po najwartościowszych źródłach i poradnikami informacyjnymi. Można je zaliczyć do wydawnictw określanych szeregiem przymiotników: bibliograficzny, recenzyjny, literacki, krytyczny, księgarski, wydawniczy, reklamowy. Stanowią one grupę czasopism fachowych¹ czy też treści specjalnej².

Józef Korpała upatrywał początków tego rodzaju projektów³ wśród pism ogólnoinformacyjnych i naukowo-literackich z pierwszej połowy XIX w., jak „Pamiętnik Warszawski”, „Pamiętnik Lwowski”, „Gazeta Lite-

¹ S.Dz., Wa.P. [S. Dziki, W. Pisarek], *Czasopisma fachowe*, [w:] *Encyklopedia książki*, t. 1, *Eseje – A–J*, pod red. A. Żbikowskiej-Migoń, M. Skalskiej-Zlat, Wrocław 2017, s. 434–435.

² *Czasopismo bibliograficzne*, [w:] *Podręczny słownik bibliotekarza*, oprac. G. Czapnik, Z. Gruszka, przy współpr. H. Tadeusiewicz, Warszawa 2011, s. 57; *Czasopismo literackie*, [w:] tamże, s. 57; *Czasopismo recenzyjne*, [w:] tamże, s. 58; S.Dz. [S. Dziki], *Czasopisma treści specjalnej*, [w:] *Encyklopedia wiedzy o prasie*, pod red. J. Maślanki, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1976, s. 56.

³ Por. analizy historyczne tego typu periodyków: S. Jarkowski, *Czasopiśmiennictwo bibliograficzne polskie a rejestracja polskiej produkcji wydawniczej*, Warszawa 1916, s. 5–19; A. Matczuk, *Prace nad zorganizowaniem urzędowej bieżącej bibliografii narodowej w Polsce w okresie międzywojennym (1918–1928)*, „Folia Bibliologica” 1986–1987, R. 36–37, s. 114–115, 122–125; A. Gruca, *Rola polskiej książki i jej instytucji w utrzymaniu więzi międzyzaborowych w drugiej połowie XIX w.*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2019, t. 13, s. 187; B. Żołądowska-Król, *Rozwój myśli księgoznawczej i bibliotekoznawczej w świetle czasopism naukowych i fachowych wydawanych na ternach ziem polskich (1901–1939)*, Katowice 2019, s. 45–60.

racka”, „Dziennik Wileński” oraz „Biblioteka Warszawska”⁴. Najbardziej znanym przykładem był „Przewodnik Bibliograficzny. Miesięcznik dla wydawców, księgarzy, antykwarzyów jako też dla czytających i kupujących książki” (1878–1914, 1920–1928, 1929–1933⁵) Władysława Wisłockiego, kustosa Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie. Jak wskazał J. Korpała

„Przewodnik Bibliograficzny” po śmierci założyciela ztracał coraz bardziej charakter pisma informacyjno-naukowego, a w roku 1914 zakończył swój żywot na 6 numerze. W latach pierwszej wojny światowej kontynuacją „Przewodnika Bibliograficznego” była „Bibliografia Polska”⁶

redagowana przez Jana Czubka do 1919 r. W 1934 r. „Przewodnik Bibliograficzny” ostatecznie zlikwidowano⁷. Istotnym wydarzeniem w tamtym czasie było zapoczątkowanie „Książki. Miesięcznika poświęconego krytyce i bibliografii polskiej” firmy E. Wende i S-ka (1901–1914, 1922). W okresie zaborów oraz już w wolnej ojczyźnie drukowano też „Przegląd Bibliograficzny. Wydawnictwo Księgarni Gebethnera i Wolffa” (1905–1913, 1923–1926)⁸. Z uwagi na powstawanie innych narzędzi informujących o produkcji wydawniczej, jak choćby bieżącej bibliografii narodowej, czasopisma bibliograficzno-recenzyjne stawały się deficytowe i mniej popularne, ale jeszcze w latach 30. powołano „Nową Książkę. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii”. Trzeba podkreślić, że periodyki ogłaszane przed 1918 r. miały na celu przede wszystkim dokumentowanie danych o polskich publikacjach, natomiast te drukowane w dwudziestoleciu międzywojennym informowały o nowościach, by je reklamować. Służyły merkantylnym potrzebom firm nakładowych, stając się wydawnictwami o charakterze księgarskim⁹.

⁴ J. Korpała, *Dzieje bibliografii w Polsce*, Warszawa 1969, s. 141–144.

⁵ Ostatnia seria czasopisma nosiła tytuł: „Przewodnik Bibliograficzny. Miesięcznik dla wydawców, księgarzy, antykwariuszy, jako też dla czytających i kupujących książki”.

⁶ J. Korpała, dz. cyt., s. 183. Por. też W. Piusińska, *Polskie czasopisma bibliograficzne w latach 1901–1927*, „Przegląd Biblioteczny” 1963, R. 31, z. 2, s. 93.

⁷ J. Korpała, dz. cyt., s. 182–183; W. Piusińska, dz. cyt., s. 93.

⁸ W tym ostatnim okresie z podtytułem „Tygodnik poświęcony zobrazowaniu ruchu wydawniczego w Polsce i za granicą”. W. Piusińska, dz. cyt., s. 94–95; B. Żołędowska-Król, dz. cyt., s. 149–153, 181–185.

⁹ S. Jarkowski, dz. cyt., s. 4; A. Matczuk, dz. cyt., s. 114.

Wspomniane funkcje realizowano dzięki charakterystycznej zawartości czasopism. Zamieszczano w nich przede wszystkim wykazy opisów książek i wydawnictw ciągłych, pojawiały się artykuły naukowe poświęcone sprawom literatury i kultury, a ponadto kroniki. W tym ostatnim dziale można odnaleźć krótkie informacje o bieżących wydarzeniach literackich i naukowych, organizacjach i stowarzyszeniach, zwłaszcza tych związanych z książką, a także o osobach, które kreowały życie kulturalne kraju. Komunikowano ponadto o polonikach zagranicznych, charakteryzowano artykuły z prasy i wydawnictw zbiorowych oraz ukazywano dokonania lokalnych instytucji. Przykładowo, w kronice „Przewodnika Bibliograficznego” znalazły się

różne notatki i artykułiki z dziedziny antykarskiej, bibliotekarstwa, drukarstwa, bibliofilstwa, a także opisy różnych interesujących rękopisów i dawnych druków¹⁰.

Kronika w „Książce” obejmowała natomiast bibliografię zawartości czasopism, informacje na temat ruchu wydawniczego, prasowego, kulturalno-umysłowego, m.in. odczytów, posiedzeń naukowych, jubileuszy, nagród, nekrologi itp.¹¹ Anna Gruca następująco określiła zadania pełnione przez te przeglądy:

Zarówno „Przewodnik Bibliograficzny” (od 1880 r.) jak i „Książka” miały kronikę informującą o wydarzeniach związanych z książką: nowościach wydawniczych, działalności firm księgarskich i drukarskich, o bibliotekach w różnych zakątkach ziem polskich, bez względu na przynależność państwową, o zasobach i nowych nabytkach Biblioteki Jagiellońskiej. Dzięki temu uczeni z pozostałych zaborów zyskiwali orientację odnośnie interesujących ich dzieł, rękopisów, starodruków¹².

I właśnie analiza krytyczna treści takiego działu jednego z najpóźniej powołanych w dwudziestoleciu międzywojennym czasopism, czyli „No-

¹⁰ J. Korpała, dz. cyt., s. 183.

¹¹ B. Żołądowska-Król, dz. cyt., s. 55.

¹² A. Gruca, dz. cyt., s. 187.

wej Książki”, stała się przedmiotem opracowania, którego celem jest ujawnienie sposobów upamiętnienia w *Kronice* ludzi związanych z polską kulturą, którzy wnieśli swój wkład w przeszłości. Zadano sobie kilka pytań badawczych: Kogo opisywano w *Kronice*? Z jaką intensywnością? oraz Jakiego typu informacje o postaciach ważnych dla kultury polskiej znalazły się w rozpatrywanym dziale? Dzięki materiałowi zebranemu na podstawie 56 numerów „Nowej Książki” i 152 zapisków z *Kroniki* scharakteryzowano na przykładach sylwetki przedstawicieli kultury. Badanie tej właśnie części czasopisma jest o tyle uzasadnione, że analiz kronik wydawnictw bibliograficzno-recenzyjnych na ogół nie podejmuje się. Periodyki tego typu eksplorowane i opisywane są pod kątem ich użyteczności bibliograficznej oraz znaczenia w procesie dokumentowania dokonań publikacyjnych Polaków pod zaborami, w czasie I wojny światowej oraz już po odzyskaniu niepodległości. Tymczasem kroniki są nieodkrytym zasobem wiadomości o wydarzeniach i zjawiskach istotnych dla redakcji i czytelników tych magazynów w konkretnym czasie.

„Nowa Książka”

Zanim zostaną zanalizowane wyselekcjonowane źródła odnalezione na łamach „Nowej Książki”, należy przybliżyć nieco dzieje samego periodyku, który nie doczekał się do tej pory szczegółowych badań. „Nowa Książka” ukazywała się w latach 1934–1939 w zawiązanym w 1919 r. Wydawnictwie Księgarni Trzaski, Everta i Michalskiego w Warszawie, specjalizującym się w ogłaszaniu literatury popularnonaukowej oraz źródeł informacyjnych – encyklopedii i słowników. Oficyna ta była jedną z najprężniej rozwijających się w dwudziestoleciu międzywojennym, i do 1939 r. opublikowano w niej łącznie około 320 tytułów książek, nie licząc wznowień¹³.

Dobłą pozycję na rynku wydawniczym firma utrzymywała dzięki sprawnej polityce reklamowej. Jej egzemplifikacją są starania o druk własnych czasopism bibliograficzno-recenzyjnych. I tak, w latach 1930–1932

¹³ M. Pieczonka, „Księgarnia Wydawnicza Trzaska, Evert, Michalski”. *Działalność wydawnicza*, Kraków 1993, s. 10, 14.

emitowano „Przegląd Literacki. Miesięcznik informacyjny” pod redakcją Jana Michalskiego. Jego celem było przede wszystkim informowanie o nowościach Wydawnictwa Księgarni Trzaski, Everta i Michalskiego. Na łamach miesięcznika ogłaszano też recenzje i omówienia materiałów, artykuły poświęcone literaturze, przeglądy prasy oraz kronikę literacką¹⁴.

Wkrótce po zamknięciu periodyku powstała koncepcja jego kontynuacji, tym razem o tytule „Nowa Książka”¹⁵. Ważnym argumentem za powołaniem czasopisma była ostateczna likwidacja „Przewodnika Bibliograficznego”. Nowo powołany magazyn miał więc wypełniać lukę na rynku, a jego zadaniem było służyć radą czytającej publiczności, wspomaganie pracowników zawodowo związanych z książką i przyniesienie bieżących informacji o polskim rynku wydawniczym.

Funkcję redaktora naczelnego objął zatrudniony w Wydawnictwie Księgarni Trzaski, Everta i Michalskiego od 1924 r. kierownik literacki, Stanisław Lam (1891–1965), filolog, krytyk literacki, publicysta i encyklopedysta, członek Komisji Historii Literatury Polskiej Wydziału Filologicznego Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Doświadczenie redaktorskie zdobył w latach 1912–1916, pracując w Wydawnictwie Towarzystwa im. Piotra Skargi oraz Wydawnictwie Macierzy Polskiej we Lwowie. W kolejnych latach, 1919–1924, stał się doradcą literackim Wydawnictwa Polskiego R. Wegnera, redagując ukazujące się tam serie książek¹⁶. Zainteresowania S. Lama związane były także z prasą. Praktyki czasopiśmiennicze odbył podczas studiów z zakresu filologii polskiej na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w latach 1909–1914¹⁷. Podjął wówczas współpracę m.in. z „Kroniką Powszechną”, „Gazetą Lwowską” i „Gazetą Narodową”. Po I wojnie światowej został redaktorem krakowskiego „Czasu”, a po przeniesieniu się do Warszawy, kooperował z „Dziennikiem Powszechnym” i „Przeglądem Księgarskim” (1919–1920). Między 1920 a 1924 r. współredagował „Tygodnik Ilustrowany” (w 1924 r. powołał dodatek „Naokoło Świata. Ilustrowany miesięcznik”¹⁸). W roczniku

¹⁴ Tamże, s. 137–139.

¹⁵ B. Żołądowska-Król, dz. cyt., s. 140–149.

¹⁶ Lam Stanisław, [w:] *Encyklopedia wiedzy o książce*, pod red. A. Birkenmajera, Wrocław 1971, ł. 1364–1365.

¹⁷ M. Danilewiczowa, *Przypomnienie Stanisława Lama*, „Wiadomości. Tygodnik” 1965, R. 20, nr 21 (999), s. 4.

¹⁸ Tamże, s. 4.

1925/1926 pełnił natomiast funkcję redaktora naczelnego periodyku „Z Całego Świata. Polski magazyn ilustrowany”¹⁹.

W Wydawnictwie Księgarni Trzaski, Everta i Michalskiego odpowiadał za ogłaszanie publikacji pomnikowych, seryjnych i wielotomowych, które często inicjował i redagował²⁰. I to właśnie jemu powierzono w 1934 r. stanowisko redaktora naczelnego „Nowej Książki”. Posadę tę zajmował przez cały okres jej istnienia.

By sprostać celom postawionym czasopismu, o których już wspomniano, S. Lam podjął współpracę z niemałym gronem reprezentantów wielu dyscyplin i specjalności nauki, techniki i sztuki, wspomagających redakcję w procesie oceny i krytyki współczesnego repertuaru wydawniczego. Na strukturę „Nowej Książki” złożyło się bowiem kilka części, z których zasadniczą nazwano *Dział sprawozdawczy*. To w nim czytelnicy mogli odnaleźć opisy nowości rynku wydawniczo-księgarskiego (60–100 wierszy²¹).

S. Lam jako kierownik literacki Wydawnictwa współpracował z kręgiem badaczy i naukowców, sam wyszukiwał autorów pozycji planowanych do ogłoszenia. Stałymi jego konsultantami byli m.in. Aleksander Brückner – historyk kultury i literatury, Ryszard Świętochowski – inżynier i publicysta, Oskar Halecki – historyk i bizantynolog, Jerzy Loth – geograf i etnograf, Zofia Lubodziecka – tłumaczka²². I ta właśnie praktyka wydawnicza pozwoliła mu, jako redaktorowi „Nowej Książki”, podjąć kolejne działania²³. Wśród ponad setki ekspertów opiniujących publikacje w *Dziale sprawozdawczym* można odnaleźć tak zasłużonych dla polskiej nauki badaczy, jak krytycy literaccy (Józef Birkenmajer, Jan Lorentowicz), historycy literatury (Ignacy Chrzanowski, Kazimierz Czachowski, Tadeusz Grabowski, Julian Krzyżanowski, Tadeusz Pini), etnografowie (Jan Stanisław Bystron), historycy prawa (Stanisław Estreicher), filozofowie (Bogdan Suchodolski), historycy (Stefan Inglot, Władysław Konopczyński, Kazimierz Tyszkowski), mediewiści (Stanisław Witkowski), muzeolodzy

¹⁹ Lam Stanisław, [w:] *Encyklopedia wiedzy o książce...*, t. 1364–1365.

²⁰ M. Pieczonka, dz. cyt., s. 15, 41, 167.

²¹ Tamże, s. 142.

²² Tamże, s. 26, 133–134.

²³ O współpracy z S. Lamem w zakresie przydzielanych do recenzji publikacji pisała m.in. Maria Danilewiczowa, dz. cyt., s. 4.

(Józef Kostrzewski), językoznawcy (Tadeusz Lehr-Spławiński, Witold Taszycki), pisarze (Ferdynand Antoni Ossendowski) i wielu innych²⁴. Dobór grona recenzenckiego spowodował pozytywny odbiór periodyku²⁵. Stanowił on polski odpowiednik cotygodniowego przeglądu literackiego „The Times Literary Supplement”²⁶.

Na strukturę czasopisma złożyły się również artykuły wstępne (pojawiały się tylko w wybranych zeszytach, obejmowały problematykę naukową, naukoznawczą, literaturoznawczą i krytycznoliteracką²⁷). Formę rejestrów przybrały rubryki: *Bibliografia* – wykaz książek w układzie działowym opracowywany przez Władysława Wołodkiewicza²⁸ oraz *Prasa (rozprawy naukowe, artykuły, literatura piękna)* – spis w układzie rzeczowym. Postać omówienia bibliograficznego miały natomiast *Przekłady z literatur obcych* (od 1936 r.). Na łamach periodyku drukowano ponadto *Listy do redakcji* (także pod nazwami *Polemiki, wyjaśnienia i listy do redakcji* lub *Listy do redakcji, wyjaśnienia*) oraz *Czasopisma nadesłane do redakcji*. Od 1936 do 1938 r. do „Nowej Książki” dołączano *Diariusz kultury polskiej za rok...*, zawierający numerowane kalendarium wydarzeń. Kolejnym działem stałym była *Kronika*, która stała się przedmiotem dalszej analizy.

Materiał badawczy

Kronika „Nowej Książki” liczyła od kilku do kilkudziesięciu krótkich zazwyczaj, faktograficznych notatek, wpisów, rzadziej artykułików, zamieszczanych w każdym z 10 zeszytów rocznie. W rubryce można odnaleźć opisy wydarzeń, instytucji, towarzystw, sylwetek osób związanych z życiem kulturalnym, naukowym, społecznym i politycznym kraju i świata, ponadto informacje o podjętych badaniach, rocznicach, jubileuszach, nagrodach, odkryciach naukowych itp.

²⁴ Podobne grono badaczy współpracowało choćby z „Książką”. Por. B. Żołędowska-Król, dz. cyt., s. 55.

²⁵ M. Pieczonka, dz. cyt., s. 142.

²⁶ M. Danilewiczowa, dz. cyt., s. 4.

²⁷ B. Żołędowska-Król, dz. cyt., s. 109.

²⁸ M. Pieczonka, dz. cyt., s. 143.

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939*

L.p.	Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuścizna, dokonania
1.	Abramowicz Ludwik				1939, z. 6	
2.	Angelus Silesius	1934, z. 1				
3.	Arct Michał					1936, z. 10
4.	Arct Stanisław					1936, z. 10
5.	Asnyk Adam	1934, z. 1		1938, z. 5 1938, z. 7		
6.	Axentowicz Teodor				1938, z. 8	
7.	Barszczewski Stefan				1937, z. 7	
8.	Bąkowski Klemens				1938, z. 8	
9.	Bereza Adam				1936, z. 10	
10.	Berwiński Ryszard	1934, z. 1				
11.	Bieder Edmund				1937, z. 6	
12.	Brensztejn Michał				1938, z. 4	
13.	Bromski Józef				1937, z. 3	
14.	Brzozowski Stanisław	1936, z. 7				1936, z. 3
15.	Bugiel Włodzimierz				1937, z. 7	

* Jeśli w numerze „Nowej Książki” pojawiło się kilka notatek związanych z przedstawicielem kultury, w Tabeli 1 dublowano zapis o konkretnym zeszytcie.

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuścizna, dokonania
16.	Chmielowski Piotr	1935, z. 4					
17.	Chopin Fryderyk		1937, z. 9				1939, z. 4
18.	Conrad-Korzeniowski Józef	1937, z. 6	1934, z. 2				1935, z. 8 1938, z. 5 1938, z. 9
19.	Czahrowski Adam	1936, z. 2					
20.	Czempiniński Jan					1938, z. 8	
21.	Erzepki Bolesław		1934, z. 4				
22.	Fredro Aleksander				1934, z. 2		
23.	Goszczyński Seweryn		1934, z. 4				
24.	Grabiński Stefan					1937, z. 1	
25.	Grabowski Michał		1934, z. 4				
26.	Grottger Artur	1934, z. 2			1937, z. 4		
27.	Gubrynowicz Bronisław		1934, z. 1				
28.	Hozjusz Stanisław	1935, z. 7					
29.	Jarochowski Bohdan					1936, z. 10	
30.	Jeske-Choiński Teodor		1936, z. 4				
31.	Kasprowicz Jan	1936, z. 3 1939, z. 6					1935, z. 8 1938, z. 9

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuścizna, dokonania
32.	Kochanowski Jan		1934, z. 4				
33.	Konopnicka Maria		1937, z. 1				1936, z. 10
34.	Korbut Gabriel					1936, z. 2	
35.	Koskowski Bolesław					1938, z. 2	
36.	Kramsztyk Zygmunt						1935, z. 5
37.	Krasiński Ignacy				1935, z. 1 1935, z. 3 1935, z. 4		
38.	Krasiński Zygmunt		1934, z. 2				
39.	Kraszewski Józef Ignacy	1939, z. 4					1935, z. 8
40.	Krogulski Władysław						1935, z. 6
41.	Krumiowski Konstanty					1938, z. 8	
42.	Lanckoroński Karol	1936, z. 2					
43.	Lam Jan				1937, z. 10		
44.	Lelewel Joachim				1937, z. 3		
45.	Lepszy Leonard					1937, z. 9	
46.	Leszczyński Rafał	1936, z. 2					
47.	Leśmian Bolesław				1939, z. 5	1937, z. 10	
48.	Liebert Jerzy				1935, z. 3		

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuścizna, dokonania
49.	Madejski Antoni					1939, z. 3	
50.	Majkowski Aleksander					1938, z. 6	
51.	Malczewski Antoni		1935, z. 1				
52.	Matejko Jan		1939, z. 2		1934, z. 1		
53.	Michałowski Piotr	1937, z. 4					
54.	Miciński Tadeusz	1936, z. 7					
55.	Mickiewicz Adam	1935, z. 4 1935, z. 7 1935, z. 8 1935, z. 9 1935, z. 10 1937, z. 4 1938, z. 2 1939, z. 4	1934, z. 4 1935, z. 1		1934, z. 1 1934, z. 2 1934, z. 7 1935, z. 1 1935, z. 3 1935, z. 3		
56.	Miłkowski Zygmunt	1936, z. 3					
57.	Mochnacki Maurycy				1935, z. 3 1935, z. 4		
58.	Niemcewicz Julian Ursyn	1935, z. 4					
59.	Niemojewski Andrzej	1935, z. 4					
60.	Nomberg Hirsch Dawid	1935, z. 4					

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuszczona, dokonania
61.	Norwid Cyprian Kamil	1935, z. 4 1935, z. 8 1935, z. 10	1934, z. 1 1934, z. 2				1935, z. 8
62.	Opaliński Łukasz	1936, z. 2					
63.	Orkan Władysław	1935, z. 4			1936, z. 7		
64.	Orzeszkowa Eliza	1935, z. 4 1936, z. 4 1936, z. 7					
65.	Pawlikowski Jan Gwalbert					1939, z. 4	
66.	Perec Icchok Lejb	1935, z. 4					
67.	Pini Tadeusz					1937, z. 7	
68.	Porębowicz Edward					1937, z. 7	
69.	Potocki Jakub Ksawery						1934, z. 9 1935, z. 5
70.	Potocki Wacław			1934, z. 3			
71.	Prus Bolesław	1934, z. 6 1936, z. 4 1936, z. 7		1934, z. 1	1935, z. 3		
72.	Przybyszewski Stanisław	1934, z. 4 1936, z. 7	1934, z. 1 1936, z. 4 1937, z. 1 1938, z. 9	1937, z. 8			1935, z. 8

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuścizna, dokonania
73.	Reszke Edward	1935, z. 1					
74.	Reszke Jan	1935, z. 1					
75.	Reszke Józefina	1935, z. 1					
76.	Reutt-Witkowska Zofia					1938, z. 2	
77.	Reymont Władysław Stanisław	1934, z. 4 1934, z. 6 1936, z. 2 1936, z. 7 1937, z. 6 1937, z. 10	1936, z. 2 1936, z. 4	1937, z. 8	1935, z. 6 1935, z. 7		
78.	Rostworowski Karol			1938, z. 5	1938, z. 7		
79.	Ruszczyc Ferdynand				1938, z. 6		
80.	Sienkiewicz Henryk	1934, z. 2 1934, z. 4 1934, z. 6 1934, z. 10 1936, z. 7	1935, z. 8 1938, z. 7		1935, z. 7 1936, z. 7 1936, z. 10 1937, z. 3 1938, z. 9		1935, z. 8
81.	Skoczył Władysław	1937, z. 1					
82.	Słowacki Juliusz	1937, z. 4					1935, z. 8
83.	Smarzewski Tadeusz					1938, z. 5	
84.	Smolik Jan	1936, z. 2					

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuszczona, dokonania
85.	Solikowski Jan Dymitr	1936, z. 2					
86.	Stachewicz Piotr					1938, z. 5	
87.	Sternklar Leon					1937, z. 3	
88.	Strug Andrzej	1938, z. 7		1938, z. 5	1938, z. 4	1938, z. 1	
89.	Strzemień-Janowski Jerzy					1938, z. 5	
90.	Stwosz Wit	1935, z. 7					
91.	Syrokomla Władysław	1934, z. 6			1937, z. 10		
92.	Szober Stanisław					1938, z. 8	
93.	Szymanowski Karol					1937, z. 4	1939, z. 4
94.	Świętochowski Aleksander					1938, z. 5	
95.	Tarnowski Stanisław				1937, z. 9		
96.	Towiański Andrzej	1937, z. 4					
97.	Tuleja Józef					1938, z. 8	
98.	Ujejski Józef		1937, z. 10			1937, z. 7	1937, z. 9
99.	Uniłowski Zbigniew					1937, z. 10	
100.	Urbanowska Zofia					1939, z. 1	
101.	Warchałowski Jerzy					1939, z. 4	
102.	Weysenhoff Józef	1936, z. 7					

Tabela 1. Osoby upamiętnione w *Kronice* w latach 1934–1939 (cd.)

L.p.		Publikacje poświęcone osobie	Zamierzenia publikacyjne i badawcze	Badania naukowe	Działalność promocyjna poświęcona osobie	Nekrologi	Spuszczona, dokonania
103.	Wóycicki Kazimierz					1938, z. 6	
104.	Wybicki Józef		1934, z. 4				
105.	Wyspiański Stanisław	1934, z. 6 1935, z. 9 1935, z. 10	1934, z. 2		1938, z. 5		1935, z. 8
106.	Zamoyska Maria					1937, z. 3	
107.	Zapolska Gabriela	1936, z. 7					
108.	Zdziechowski Marian					1938, z. 9	
109.	Zipper Albert					1937, z. 1	
110.	Żeromski Stefan	1935, z. 9 1935, z. 10 1936, z. 4 1936, z. 7			1935, z. 6 1936, z. 1 1936, z. 7 1938, z. 4		1935, z. 8
111.	Żmichowska Narcyza	1935, z. 8					
112.	Żuławski Włodzimierz					1934, z. 2	
	Razem:	72	29	6	39	41	23

Źródło: opracowanie własne

Na potrzeby artykułu zdecydowano się zanalizować te wzmianki, które poświęcono nieżyjącym ludziom kultury polskiej (Tabela 1). Łącznie odszukano opisy 112 osób, które w różny sposób związane były z szeroko pojętymi zjawiskami literatury i sztuki. Same zapiski pogrupowano dodatkowo na sześć działów: publikacje (72 wpisy), zamierzenia publikacyjne i badawcze (29), badania naukowe (6), różne formy promocji (39), nekrologi (41) oraz opisy niepiśmienniczej spuścizny poszczególnych osób (23)²⁹.

Analiza Kroniki

Największą grupę przedstawicieli środowisk kultury stanowili mistrzowie pióra. Na łamach *Kroniki* pojawiły się wzmianki na temat 61 pisarzy i poetów, co stanowi 54,46% wszystkich sylwetek. Wśród wspomnianych znaleźli się twórcy działający od renesansu do dwudziestolecia międzywojennego. Trzeba zauważyć jednak, że pisarze i poeci staropolscy stosunkowo rzadko byli zauważani. Gdy idzie o renesans i barok (łącznie 9 osób), to najczęściej nadmieniano o podejmowanych badaniach lub poświęconych im publikacjach, jak przykładowo o studiach nad dziełami teologa, polemisty i poety Stanisława Hozjusza, autorstwa ks. Józefa Smoczyńskiego. Równie skrótowe zapiski dotyczyły m.in. Jana Kochanowskiego czy – jak to określiła sama redakcja – „zapomnianych poetów i prozaików polskich”: Jana Dymitra Solikowskiego, Jana Smolika, Adama Czahrowskiego, Łukasza Opalińskiego i Rafała Leszczyńskiego. Rzadko wzmiankowano również twórców Oświecenia (3 osoby). Na uwagę zasługują jedynie notatki dotyczące Ignacego Krasickiego i wspomnień obchodów dwusetnej rocznicy urodzin poety w 1935 r., uczczonej zorganizowaniem we Lwowie w dniach 8–10 czerwca Zjazdu Naukowego im. Ignacego Krasickiego, nad którym pieczę sprawował komitet, pod kierunkiem księcia Andrzeja Lubomirskiego.

Zupełnie inny obraz wyłania się, gdy idzie o charakteryzowanie literatów romantycznych. Tę epokę reprezentuje 14 osób, w tym Aleksander

²⁹ W świetle Tabeli 1 w *Kronice* zamieszczono 210 notatek, podczas gdy faktycznie zanalizowano ich 152. Różnica wynika z tego, że w jednym wpisie było, że wspomniano kilka osób.

Fredro (stulecie *Zemsty* obchodzone w 1934 r.), Seweryn Goszczyński, Zygmunt Krasiński, Józef Ignacy Kraszewski, Narcyza Żmichowska, Władysław Syrokomla. Najwięcej informacji (16 notatek) poświęcono jednak Adamowi Mickiewiczowi, m.in. o nowych publikacjach, w tym artykułach, jak ten dotyczący pobytu wieszczka w Burgas na łamach jednego z bułgarskich periodyków, a ponadto wzmiankowano wystawy, tłumaczenia utworów oraz jubileusz stulecia *Pana Tadeusza*. W 1934 r. z tym ostatnim wydarzeniem związane były badania nad samą epopeją i pozostałą spuścizną autora, przypominano o pomnikowym wydaniu jego *Dzieł* w opracowaniu Wilhelma Bruchnalskiego i Stanisława Pigionia. Studia nad utworem podjęli także wówczas Juliusz Kleiner, Stanisław Windakiewicz, Leonard Podhorski-Okołów i inni. Sporym zaciekawieniem, ale jedynie w latach 1934–1935, cieszyła się także spuścizna literacka Cypriana Kamila Norwida, zazwyczaj w kontekście badań literaturoznawczych prowadzonych przez m.in. T. Piniego czy też związków literackich z *Poganką* N. Żmichowskiej. Nie znajdował natomiast zainteresowania trzeci z wieszczów, Juliusz Słowacki, na temat którego napomknięto pobocznie jedynie w dwóch notkach, jak w tej na temat rysunków pisarzy, które były wartościowym materiałem badawczym do poznania psychologii twórczości.

Literaturę pozytywistyczną, reprezentowaną przez 7 twórców, można było poznać poprzez wzmianki np. o Adamie Asnyku, którego dokonania zanalizował w dwudziestoleciu Henryk Szucki, doszukując się wpływów filozofii poety i dramatopisarza na młodopolan. Gdy idzie o Bolesława Prusa, to w *Kronice* zamieszczono informacje o odnalezieniu przez Zygmunta Szwejkowskiego rękopiśmiennego fragmentu, który okazał się być pierwszą redakcją opublikowanej później *Lalki*. W pozostałych zapiskach oznajmiano tylko o ukazujących się na bieżąco wydawnictwach poświęconych pisarzowi, w tym tych na Litwie. Podobne odkrycia, jak te związane z *Lalką*, dotyczyły spuścizny Henryka Sienkiewicza. J. Birkenmajer, pracując nad monografią twórcy *Trylogii* (której stulecie obchodzono zresztą w 1936 r.), odkrył w Oblęgorku dużą liczbę nieznanych wcześniej rękopisów, np. ciąg dalszy *Quo vadis* oraz zarys *Ogniem i mieczem* – znacznie odbiegający od powszechnie znanej wersji. H. Sienkiewicz otrzymał zresztą niemal równie dużo wpisów co A. Mickiewicz, bo 13. Wspominano m.in. o tłumaczeniu *Krzyżaków* na język słoweński oraz informowano o postępach prac przy wznoszeniu kopca ku czci pisarza

w Woli Okrzejskiej, gdzie miało powstać muzeum regionalne autora. Polonia amerykańska urządziła ponadto obchody z okazji dwudziestolecia śmierci H. Sienkiewicza organizując, przede wszystkim w Chicago, „miesiąć sienkiewiczowski” z licznymi odczytami. Marginalnie potraktowani zostali natomiast Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa i Jan Lam.

Z przedstawicieli Młodej Polski uwagę redakcji „Nowej Książki” przyciągnęło aż 22 literatów, a jednym z częściej wspomnianych był Stanisław Przybyszewski. W *Kronice* odnotowano przykładowo prace poświęcone jego spuściźnie epistolarnej prowadzone przez Stanisława Helsztyńskiego. Izba regionalna w szkole powszechnej w Lipcach miała natomiast upamiętniać twórcę *Chłopów*. Najczęściej jednak w przypadku Władysława Stanisława Reymonta wskazywano nowości publikacyjne poświęcone przytoczonemu utworowi – w Niemczech i we Francji. Równie chętnie wspomniany był Stefan Żeromski, jak np. w notatkach o odsłonięciu pomnika w Zgierzu w 1936 r., co było pokłosiem obchodzonego rok wcześniej dziesięciolecia śmierci pisarza. Napomknięto również o śmierci autorki książek dla dzieci – Zofii Urbanowskiej, hasłach w radzieckiej encyklopedii literaturoznawczej o pisarzach żydowskiego pochodzenia – Icchoku Lejbie Perecu i Hirszu Dawidzie Nombergu, tłumaczeniach dzieł Teodora Jeske – Choińskiego. Jeśli idzie o Władysława Orkana, to dostrzeżono otwarcie muzeum w Rabcew 1936 r., któremu towarzyszyły dni orkanowskie urządzone przez Polskie Towarzystwo Tatrzańskie. W przypadku Józefa Conrada-Korzeniowskiego opisywano m.in. związane z nim polonika, a przy Stanisławie Wyspiańskim akademie ku czci.

Dwudziestolecie międzywojenne reprezentowało grono 6 literatów. Informując o odejściu Stefana Grabińskiego, Bolesława Leśmiana, Jerzego Strzemię-Janowskiego, Zofii Reutt-Witkowskiej i Zbigniewa Uniłowskiego, krótko zazwyczaj przywracano pamięci ich najważniejsze osiągnięcia literackie, wymieniając tytuły dzieł.

Kolejną grupę przedstawicieli środowisk kultury, którym poświęcono uwagę w *Kronice*, stanowili badacze literatury i publicyści. Najczęściej pojawiające się o nich informacje to krótkie nekrologi, w których wspomniano o życiu i pracy badaczy, a także o zapowiadanych wydaniach okolicznościowych, pokłosiu obchodzonych jubileuszy i wznowieniach wcześniejszych publikacji. W tej grupie najliczniej wymieniani byli historycy literatury (12 osób), w tym Bronisław Gubrynowicz, Włodzimierz Żuławski, Piotr Chmielowski, Gabriel Korbut. W ramach badanych rocz-

ników kilkakrotnie nadmieniono profesora historii literatury polskiej Józefa Ujejskiego, po jego śmierci w 1937 r. (za pierwszym razem informując o zgonie, za drugim o zakupie należącego do niego księgozbioru przez Uniwersytet Józefa Piłsudskiego w Warszawie, a za kolejnym sygnalizując publikację dwóch tomów rozproszonych i niedrukowanych pism zmarłego). Oprócz historyków literatury w *Kronice* wspomniano publicystów (7 osób). Skrótowe zapiski dotyczyły zmarłych – Bohdana Jarochońskiego, Adama Brezy, Tadeusza Smarzewskiego, Aleksandra Majkowskiego i Mariana Zdierzchowskiego. Na uwagę zasługują notatki dotyczące Maurycego Mochanckiego, poświęcone obchodom w Polsce i we Francji stulecia jego śmierci i wygłoszonej z tej okazji przez Wincentego Rzymowskiego prelekcji *Mochnacki w dziejach stulecia*.

Liczną grupę przedstawicieli środowisk kultury stanowili ludzie sztuki: malarze, rzeźbiarze, kompozytorzy, muzycy i artyści. Na łamach *Kroniki* pojawiły się wzmianki na temat 6 malarzy: Jana Matejki, Piotra Michałowskiego, Piotra Stachiewicza, Ferdynanda Ruszczyca, Teodora Axentowicza i dwukrotnie Artura Grotgera (okazją była setna rocznica urodzin i okolicznościowa publikacja bogato ilustrowanej pracy o jego dziełach). Wspomniano o rzeźbiarzach – Wicie Stwoszu i Antonim Madeyskim, a także o drzeworytniku Władysławie Skoczylasie. Część notatek poświęcono ludziom związanym z muzyką. Na uwagę zasługują zapiski dotyczące kompozytorów, Fryderyka Chopina i Karola Szymanowskiego, w których nadmieniano o podejmowanych działaniach i planach opublikowania nieznanych dotąd utworów. Obu muzyków zauważono również w kontekście pojawienia się nowych nabytków w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie, kolekcji autografów F. Chopina zakupionych przez rząd polski i złożonych w formie depozytu oraz części spuścizny rękopiśmiennej K. Szymanowskiego, przekazanej przez rodzinę zmarłego. Pojawiła się również informacja o monografii poświęconej polskim śpiewakom operowym na tle dziejów opery światowej, tenorowi Janowi Reszce, basiście Edwardowi Reszce i sopranistce Józefinie Reszce. Oprócz wymienionych artystów, wspomniano także zmarłych: aktora, artystę dramatycznego i dyrygenta Władysława Krogulskiego (autora licznych publikacji teatrologicznych), historyka sztuki Leonarda Lepszego i krytyka sztuki Jerzego Warchałowskiego (propagatora zastosowania sztuki w życiu codziennym).

W *Kronice* zamieszczono również kilka notatek (5 wzmianek) o księgarzach, bibliotekarzach i bibliofilach. Były to informacje o osobach i ich działalności w kontekście obchodzonych jubileuszy, opublikowanych wspomnień czy nekrologów. W tej grupie wymienić można: Michała Arcta i Stanisława Arcta (jubileusz stulecia firmy księgarskiej M. Arct), Joachima Lelewela (obchody rocznic: sto pięćdziesiątej urodzin i siedemdziesiątej piątej śmierci), a także zmarłych kresowych bibliotekarzy i bibliofilów: badacza kultury dawnej Polski i Litwy – Michała Brensztejna, miłośnika i znawcę starego Wilna – Ludwika Abramowicza oraz księgarza i antykwariusza lwowskiego – Józefa Tuleję.

W nielicznych miejscach *Kroniki* (4 notatki) pojawiły się wzmianki o mecenasach kultury i filantropach. W dwóch z nich wymieniono hr. Jakuba Potockiego (informacje dotyczyły przekazania po śmierci hrabiego części księgozbioru i kolekcji muzealnej Muzeum Narodowemu w Warszawie); w kolejnej hr. Karola Lanckorońskiego, mecenas i kolekcjonera sztuki; ostatnia została poświęcona zmarłej hr. Marii Zamoyskiej, współzałożycielce Fundacji Kórnickiej, gromadzącej zbiory rękopiśmienne, biblioteczne, archiwalne i muzealne na Zamku Kórnickim.

Podsumowanie

„Nowa Książka”, dzięki działom recenzyjnym i bibliograficznym, przyczyniała się do rozwoju czytelnictwa. Na marginesie popularyzowała także osoby związane z literaturą, szeroko pojętą kulturą i nauką. Obszerny zakres notatek umieszczanych w *Kronice* mógł zainteresować księgarzy, bibliofilów, bibliotekarzy, nauczycieli, autorów, uczonych oraz wszystkich spragnionych informacji o świecie kultury, literatury i książki.

Czasopisma recenzyjne, literackie i te poświęcone ruchowi wydawniczo-księgarskiemu kierowane były w dwudziestoleciu międzywojennym przede wszystkim do przedstawicieli świata literatury. Widać to także po badaniu *Kroniki* „Nowej Książki”, wypełnionej wpisami poświęconymi ważnym w analizowanym okresie twórcom, historykom literatury, a w mniejszym stopniu tym, którzy przysłużyli się do rozwoju sztuki i kultury.

Przede wszystkim *Kronika* przynosiła informacje o podejmowanych publikacjach – już wydanych lub będących w druku, a także badaniach,

które prowadzili lub zamierzali prowadzić literaturoznawcy z zagranicy. Dlatego też analiza tej części czasopisma może być interesująca dla badaczy dziejów literatury i recepcji twórczości. Rozbicie wzmianek z *Kroniki* na dodatkowe działy tematyczne pozwala skonstatować, że, zgodnie z profilem „Nowej Książki”, informowano najczęściej o poetach i pisarzach – o poświęconych im artykułach lub o ukazaniu się przekładów. Gdy dołączyć do tej grupy te wypowiedzi, w których powiadamiano o trwających lub mających nastąpić badaniach i publikacjach w druku, to stanowią one niemal połowę zanalizowanych wpisów kronikarskich. Trzeba też podkreślić, że przeważało zainteresowanie literaturą klasyczną – A. Mickiewiczem, H. Sienkiewiczem, W. S. Reymontem i S. Żeromskim. Twórcy ci, poza romantycznym wieszczem, współtworzyli literaturę dwudziestolecia międzywojennego lub przynajmniej okresu poprzedzającego. Od 1937 r. w *Kronice* z większą niż wcześniej intensywnością drukowano też nekrologi ludzi kultury, tylko nieco rzadziej ogłaszano notki na temat ich jubileuszy, rocznic i innych, bardziej trwałych form upamiętnienia (izby regionalne, pomniki itp.). Sporadycznie pojawiały się natomiast wypowiedzi omawiające dokonania i spuścizny mecenasów kultury, w postaci fundowanych bibliotek i muzeów, a rzadkością były wzmianki poświęcone badaniom naukowym nad życiem i twórczością poszczególnych osób.

Wykonana na potrzeby artykułu analiza zawartości *Kroniki*, ujawniła bogactwo zawartego w niej materiału. Można zatem postulować dalsze badania tej części „Nowej Książki” oraz innych tego typu czasopism, co pozwoliłoby stworzyć bardziej szczegółowy obraz życia kulturalnego dwudziestolecia międzywojennego oraz wcześniejszego okresu zaborów.

Źródła

„Nowa Książka. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii” 1934–1939, R. 1–6.

Bibliografia

Danilewiczowa Maria, *Przypomnienie Stanisława Lema*, „Wiadomości. Tygodnik” 1965, R. 20, nr 21 (999), s. 4.

- Gruca Anna, *Rola polskiej książki i jej instytucji w utrzymaniu więzi międzyzaborowych w drugiej połowie XIX w.*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2019, t. 13, s. 177–195.
- Jarkowski Stanisław, *Czasopiśmiennictwo bibliograficzne polskie a rejestracja polskiej produkcji wydawniczej*, Warszawa 1916.
- Korpała Józef, *Dzieje bibliografii w Polsce*, Warszawa 1969.
- Lam Stanisław, [w:] *Encyklopedia wiedzy o książce*, red. Aleksander Birkenmajer, Wrocław 1971, ł. 1364–1365.
- Matczuk Alicja, *Prace nad zorganizowaniem urzędowej bieżącej bibliografii narodowej w Polsce w okresie międzywojennym (1918–1928)*, „Folia Bibliologica” 1986–1987, R. 36–37, s. 112–125.
- Pieczonka Marek, *„Księgarnia Wydawnicza Trzaska, Evert, Michalski”. Działalność wydawnicza*, Kraków 1993.
- Piusińska Wanda, *Polskie czasopisma bibliograficzne w latach 1901–1927*, „Przeгляд Библиотечный” 1963, R. 31, z. 2, s. 92–101.
- Podręczny słownik bibliotekarza*, oprac. Grzegorz Czapnik, Zbigniew Gruszka, przy współpr. Hanny Tadeusiewicz, Warszawa 2011.
- S.D., Wa.P. [Dziki Sylwester, Pisarek Walery], *Czasopisma fachowe*, [w:] *Encyklopedia książki*, t. 1, *Eseje – A–J*, red. Anna Żbikowska-Migoń, Marta Skalska-Zlat, Wrocław 2017, s. 434–435.
- S.Dz. [Dziki Sylwester]: *Czasopisma treści specjalnej*, [w:] *Encyklopedia wiedzy o prasie*, red. Julian Maślanka, Wrocław 1976, s. 56.
- Żołędowska-Król Beata, *Rozwój myśli księgoznawczej i bibliotekoznawczej w świetle czasopism naukowych i fachowych wydawanych na ternach ziem polskich (1901–1939)*, Katowice 2019.

Testimonies of memory of people of culture in the Chronicle of the „NowaKsiążka” (1934–1939)

ABSTRACT: One example of professional journals of the interwar period is „Nowa Książka. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii”. The periodical was published in 1934–1939 at the Trzaska, Evert and Michalski Bookshop Publishing House in Warsaw, edited by the philologist, literary critic, and publicist, Stanisław Lam. The structure of the magazine consisted of scholarly articles, reporting, and registration sections, as well as the

Chronicle, which included minor mentions of the cultural life of the 1930s. On the basis of a critical analysis of the content of this section, ways of commemorating people of Polish culture – writers, literary researchers, translators, people connected with art and its patrons – were shown. The Chronicle most frequently informs about publications devoted to outstanding personalities, about research conducted on their lives and achievements, a little less frequently about various forms of promoting the achievements of people of culture, and sporadically about their legacy. The section also included obituaries.

KEYWORDS: „Nowa Książka. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii”, people of culture, journal content analysis.

